

LO GRINHON

LA GAZETA DAU VIVARES D'EN
NAUT

S O M A R I

N° 11 - DEICEMBRE DE 1992

- 2 - LAS NOVELAS - AUVIR : NADAL ENCARA
· PER LEGIR L'OCCITAN
- 3 - ENQUESTA : La Traccion Animala
· LEGIR : Léon "LANGLES" EYMAR
- 4 - JORN DE BONEUR
- 5 - " " "
· Diction de Chalendas
- 6 - LA NUET DE LA NUOCHOLA
- 7 - " " " "
- 8 - LO CHASTANHIER
· BUCHA de CHALENDAS
- 9 - " "
· VISITA ÈS LORDA
- 10 - LOS DOS COFLAIRES E LO DIABLE
· Lo Rastèl - Istorietà
- 11 - LA NUET DE LA NUOCHOLA (fin)
e un pauc de VOCABULARI
- 12 - CHANÇON

LO GRINHON es la gazeta de l'association occitana "PARLAREM EN VIVARES" de vès ANONAI. Es mandat a tots los aderents.

Per lo receure, mandar 50 F a :

LO GRINHON,

Le Petit Avanon - 07370 OZON.

Faire lo chèc a l'ordre de **PARLAREM EN VIVARES**.

Las adesions partan dau 1er de JANVIER e s'achaban lo 31 de DEICEMBRE.

C H A L E N D A S

LO GRINHON passa sas 4e Chalendas, qu'es encara un'enfanton que se menten tot plan-planet. Lo numerò qu'avètz encuèi fai 12 pajas, qu'es son record ! Direm qu'es un numerò especiau per las festas.

Avián de que faire, alara chau pas laissar fresir las istoaras que nos mandan tot aquelis qu'an de gost per escrire e contar. Le conte de NOEL le devèm encara daquetan a Marie Mourier, vos farà plorar... de plaisir, un autre conte poëtic, es de J. Claudi Forêt, siem abituats a la qualitat de son escritura. E pus chau parlar de Marc, Margarita, Lucèta, Joannes, tota una eiquipa, e veiquiá de pajas de lectura per passar la velhaa au caire dau fuòc.

Vòl pasmens remerciar tot particuliarament Lucèta Rochièr per tot le travalh que fai per lo Grinhon. Picha a la machina, ateira tot per o faire rintrar dins las pajas, per o presentar de biais, e quand siem un pauc a la traina sap nos eivelhar e nos faire avançar. N'avèm bien besonh.

Tota l'eiquipa dau GRINHON vos soèta de bonas CHALENDAS e surtot per l'an que ven UNA BONA ANNA BIEN GRANAA.

Gérard BETTON

LAS NOVELAS

ANIMACIONES : Chau rapelar que dins l'associacion, sièm una eiquipa que s'occupa d'animacion. I a de chantaires, de musicaires e de contaires. Tot çò que chau per passar una bona veilhaa.

L'eiquipa a presentat son espectacle au mes de Novembre ès SARRAS a l'occasion de la setmana de l'espausicion artisanala. Eran nombrós per venir nos veire e avèm passat un bon moment.

Lo còp que ven, "LOS PARLAREM" seran ès CHEMINAS per la fin fevrèir (lo 20 per assurat). Venètz los veire !

E si dins vòstre vilatge i a de monde que cherchan una animacion originala, pas char e de qualitat vite escrivètz o telefonètz au GRINHON o a qui que sise de l'associacion, faran sèure. Chau pas trop apeitar per çò que nosautris sortèm surtot l'ivern... e pus a la prima i a lo jardin a faire !

R A D I O : Aqueleis que circulan ès ANONAI an benlèu vegut la genta vitrina de la radio VOISINE (Plaça daus Cordelièrs), que i a pas de temps qu'es achabaa. Normalament qu'es aqui que deurian tornar començar las émissions de PARLAREM.

Quora ? ... demandan nombrós fideles de las émissions. Per tot dire n'en savèm rien de seûr, mas en Janvièr chauriá se tornar botar a l'eicota dau 95,5. De tot biais o farèm anonçar a la Radio.

PER LEGIR L'OCCITAN

Quelques éléments de prononciation ... ou d'écriture !

- Gardez votre pronunciation locale
- a seul a la fin du mot : o
ex. luna = luno
- Les autres a = a
ex. afanar = afanâ

La règle importante :

- o = ou ex. lo lop = lou lou
cocorda = coucourdo
- (Vous avez remarqué que chez nous les consonnes finales, habituellement, ne se prononcent pas).

Quand on ne veut pas que le o devienne ou, on lui met un accent : ò = o ex. pòrta = porto

u = u comme en français

ex. lo turlututu = lou turlututu

Mais attention au u après voyelle

- au = aou ex. l'aura = l'aouro
- eu = èou ex. ieu = ièou
- ou = ou ex. nòu = noou

Noter encore :

- nh = gn ex. montanha = mountagno
- lh = ill ex. palha = pailllo
filha = fille

enfin chez nous le :

- ch = ts ex. cherchar = tsertsâ
- s = ch ex. sopa = choupo

A l'escòla nos an apreis a legir lo francès mas nos an pas apreis la lenga de nostreis parents !

V O I A T G E : Nòstra sortiá dins lo caire de DIA s'es bien passaa n'avètz legit lo rendut-compte dins lo darrèir numerò. Aquò fuguèt una bona jornaa e se'n parla encara ! La tresorièra a fait son bilan qu'es rica-raca entre las despensas e las rintraas de sòus. Que volètz de mai ! Se parla deira de la sortiá de l'an que ven. L'anêm mantenir au mes de Setembre ? Poirian benlèu anar de l'autre latz, de vès LO PUEIG ? Totas las ideias seran de bon prendre.

G.B.

AUVIR (MUSICA) :

Aaprofito d'aquel temps de NOEL per vos recomandar un disc de chants per quela ocasion :

Quatre femnas, bien coneissuás dins la chançon occitana : MARTINA E ROSINA de PEIRA, FRANCESCA DAGA E CLARA, chantan "a capella" (sens instruments) quatorze chants de tota beutat. An obtengut lo "Prix Charles Cròs" per quela òvra.

Queto disc sortiguèt i a déjà quauques ans. Mas devetz poeir lo demandar ès vòstre discaire daubas referéncias :

NADAL ENCARA chez REVOLUM B.P. 4 09190 SAINT-LIZIER.

(Existis, ieura, en C.D.e cassèta)

M.N.

E N Q U E S T A

LO GRINHON se bota sus la pista de las tradicions, dau saver-faire, daus mòts... D'avant qu'auquò disparèisse. Davant que totas las fonts sisán sarras per un robinet tengut per savèm pas qùna man. Davant que s'agotessan. Volèm gardar l'aiga viva.

Aquela aiga, qu'es vosautris que la tenètz. Ne'n fau faire aprofitar los legissaires dau "GRINHON". Coma quò, quò fara mai de monde que participeràn au jornal.

COMA FAIRE ?

Nos fau mandar çò que savetz sus los sujets qu'anèm vous prepausar : los biais de faire, las tecnicas, los otils, los mòts, d'istoaras...

Si pòietz pas escriure tot aquò, telefonetz-nos. Anirem vos veire per vos escotar, per fòtògrafiar las veiaas.

Daube çò qu'aurem recatat, farem d'articles dins "LO GRINHON", ne'n parlarem a la radiò, zò farem conneisser.

Per començar, amarièm que nos parlèsssetz de :

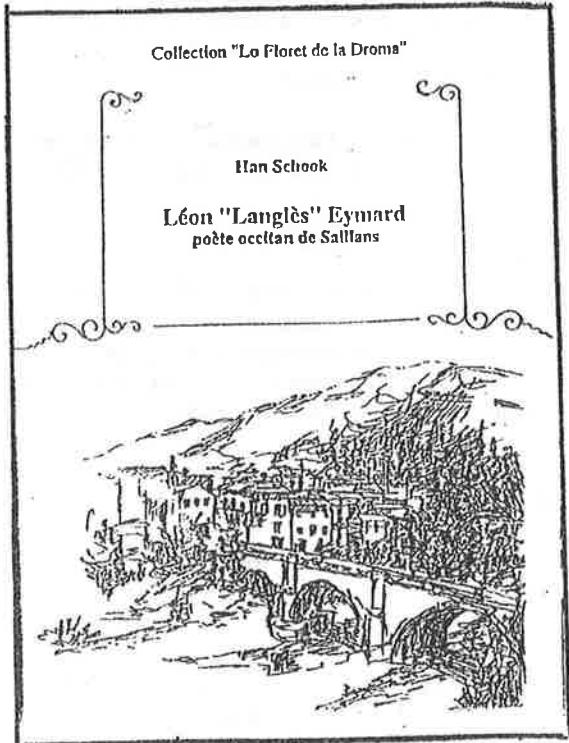
LA TRACCION ANIMALA

De totas las beitias que s'atelavan, se liavan, s'acoblavan : chaval, beu, vacha, mula, asne... Daus arneis, daus jos, daus acoblons... Daus comandaments, daus biais de dondar... Emai las istoaras que son arrivaas...

Comptem sus vosautris ! Mandetz las letras en : Marc NOUAILLE
31, Rue d'Arsonval - 69800 SAINT-PRIEST

O Télefonetz au : 75.23.02.71

L E G I R : L'amic Han SCHOOK ven de publiar dins sa colección :
"LO FLORET DE LA DROMA" un brave poëta de la Droma :
Léon "Langlès" Eymard.

Veiquiá un poëma tirat d'aquel liure (p. 86)

MON GAUSIER

- Vos ne'n vau dire una
- Qu'es que ne'n save gis ;
- Quand ne'n save aucuna
- Li a pas de que chausir,
- Vau donc mielhs que me quese,
- Poirio pas contunhar ;
- Mafe, vau restar reje,
- Mon gausièr fau banhar.

Un bon ventre jaune aquel Léon e que le devián pas faire quesar coma aquò !

Un liure illustrat, 110 pajas, 65 F francò a la meison, a comandar a : H. SCHOOK, "La Combe" 26150 PONET.

Un bon liure per passar lo temps quand avètz achabat la lectura dau GRINHON.

G.B.

JORN DE BONEUR

I a tant de temps d'aquò ! Dins un petit vilage de nôtre país, dos joinis enfants entamenavan lhur viá. Sòfi e Germen se coneissián depus qu'anavan a l'eicòla. Se veian a pauc près tots los jorns, las diumenes a la messa e au cacièrme que le curat fasiá en semana aus enfants de la doas eicòlas, la libra per las filhas e la laïca per los garçons. Sus los bancs de la glièisa, los garçons d'un latz, las filhas de l'autre.

Le curat fasia recitar. La petita Sòfi avia remarcat que Germen èra totjorn le promier per reipondre coma falia. Se pensava : - Qu'ei le mai fin de tots !

De son latz, Germen s'èra avisat que Sòfi reipondia mai totjorn de biais e se disia : - Qu'ei la mai saventa ! la mai bravonêta !

Germen avia plus sos parents, le paure ! Quand èra encara popon, son paire qu'era menuisièr s'èra tuat en tombant d'una teulanha. Sa maire, pas pro fòrta, èra mòrta de pena e de maladiá.

Eurosament, restava la Melani, la tant bona grand'maire, per eilevar l'enfant dau mèlh que poviá, en cosant e en petaçant per le monde.

Sòfi èra la rabusona d'una familia de païsans. Restava sola per aidar sos vielhs parents ; anava en champ quand fasián pas eicòla o ben que la mancava.

Los jorns de vacanças, la Melani mandava Germen amassar de brosilhons per ativar son fuòc. E Germen se'n anava vite onte Sòfi sonhava sas bètias. Ensem, fasián un bon fagòt e pus se galàvan de moras, d'ampas, d'airèlas, amassavant quauquis boquets que Germen donava a Sofi en li disant : - "Sias la mai genta de totes. Qu'ei tu qu'amo le mieus".

E la gamina reipondia - "Sias le mai brave de tots. Amo que tu !" ----- 000 -----

Le temps avia passat. Sòfi s'èra faita bèla. Anava plus en champ. Sos vielhs parents èran morts e, per ganhar sa viá, aprenia a coser aube la Melani que l'aviá recataa.

Germen fasia son regiment. Durava de tems...

Aube Sòfi s'èran prometut de s'ei- posar. Mès tot 'n cop cò seguèt la guèrra.

Sòfi e Melani, coma tot le monde, se fasián de mauvès sang per tots quellos pauris sodaris que sofrian

dins las tranchaas. Las familhas ploràvan, quand le mère anonçava qu'un de la Comuna èra tombat.

Germen venguèt en permission. Eran talament eüros de se veire ! Mès le tems passèt que trop vite. Germen devia montar sus le front. Aquò li fasia bien eimai de partir e que de regrets dins le còr de Sòfi !

Au moment de l'adiieu, Germen disia a Sòfi : -"Si savias coma ai de remòrs. T'ai fait grand tòrt. Si torno pas, serès plus nòva per te mariar aube un autre. Bòta, Sòfi, perdoname !

- Parlis pas de maleür, faguèt Sòfi en plorant. Que le Bon Dièu nos perdona ! Si tornas pas, serai ta veva e jamès la femna d'un autre!"

Germen partiguèt sus le front. Aguérnan plus de sas novèlas. Melani e Sòfi se fasian tant de pena : Au païs, le monde començava de vèire çò que Sòfi poviá plus eicondre. Avia defèci, quand se mocavan o que la meiprisávan. Melani la consolava dau melh que poviá : -"Garda corage, paura petita ! Ton enfant, l'eilevarem ben, totas doas, vai ! Nos lassara pas eissublar Germen e ... Ben-lieu qu'un jorn tornará."

L'en darrèir passèt. Fasia un freid de chin. Jalava a pèiras fendre. Se botèt a tombar una bergalha de neu. Seguèt Chalendas.

Sòfi, Melani, s'apromptavan per anar a la messa de la Mèia-Nèit. Dins le fuòc, una braçaa d'eitelons de rore eichaufava la maison bien redreiçaa per la fèita. Sus la taula un genti boquet d'agrevol e mai sus la chapèla, davant la statua de la Senta Vièrja.

Sòfi èra bien lassa. Tot 'un còp venguèt a Melani : -"Si savias coma sio malauta ! Mamet, bòta, vai vite quèrre la Filomèna !"

Filomèna, qu'èra la femna que trovava los popons dins totas las maisons dau païs.

Melani prenguèt la porta. Corria si vite que veguèt pas venir un òme que sortia onte le chamin tracola. Botèt de tems per trovar la Filomèna que jaquetava per le vilage davant que d'anar a la messa.

Quand las doas femnas arrivèran, veguèran en rintrant Sòfi tota blanca, alàmia, mès eürosa ; tenia dins sos braçs, paquetat dins un lanhe, son popon que plorava. E, a janolh davant la coja un òme, barbut, eifat, que plorava d'aïse en tenant embraçats Sòfi e son enfant.

Germen ! Qu'èra ilo ! Fait prisonièr, s'èra eivadat. Arrivava au bon moment per bailar son nom a son enfant e a la maire. En tot onor e davant Dièu, Sòfi seria sa femna.

Melani e Filomèna se deiperpau-savan per assistar tot aquele monde.

Las campanas se botèran a sonar a briu de volaa. La messa començava. Las doas femnas en plorant e riant tot ensem chantèran d'una voatz que tramblava :

- "NOEL ! NOEL !"

Dins le cial, las eitialas pelhovan.

Marie MOURIER

----- 000 -----

D I C T O N

- Chalendas jalantas :
- Meissons granantas.
- Chalendas mòlas :
- Eipias fòlas.

----- 000 -----

LA NUET DE

An passat quant de lunas depue la luna plena que montero le Cròs de Diu per tra-luchar diens la montanha ? Qu'es una lunaa mia, quò : correr tota la nuet per peseleiras quora la luna es ronda. Quelas nuets poio pas dermir. Una força davala en mi, venua dau fond dau ciau. E me combla. E m'apèla. Monta dau pregond de la terra e me fiola coma de vin. Va, quant de lunas an passat ? Quant d'aiga diens le riu que s'eicotiala au cròs dau Cròs de Diu ? Deviáu aver vint ans.

Me poviáu pas ensomilhar quau vèipre sus ma coja. La fenèitre badaa laissava intrar la janfòrnha dau riu, la clartat de la luna e los flats de la nuet. Pasmens, le jorn m'ero deigramissat a ablajar, eibrondar e savar de sapins. Que diens quau temps d'aqui fasiau un pauc le buscharon. Gardavo sus ma pèl l'odor de peja e de dei-farda. E los crinaments daus grilhets belheiravan diens l'èr. A m'en eissordar las cervèlas. Ma charn èra sole-ta. E joeina. E sana. E tanchosa coma èra, e perfumaa de pilha, a brojava d'un autre cos. Per s'i meiclar. Mon basto se timbrava entre mas chambas, diens le voeide, abraminat de charn de femna, auríau pogut trouvar a me sorrar sus quauqua patarissa. Una punhaa de sous aidant si n'en aià virat. Quò se trova totjorn diens los vilatges. Mas aiàu set d'autra viaa mai que de chinchar mon saole. Sonjava de quauqu'un per eichanjar plus que nos-tres dos cos. L'èl tot rond de la luna pareissiguèt au feneitron. Poiáu plus abitar e sortiguero.

Prenguero la charreira eitreita que monta au Cròs de Diu. Per dessus los cuverts, la luna eiverchava son lait sus los pavats. Quand los pavats fenissan, passaas las darreiras maisons, començà le chamin gravat. Montavo d'abriuva per eissublar mon enveia de femna, mas mogut mai que mai per un besoenh de prendre le monde a braça. Bofavo. E l'aura de mas mantias cuvrissiá le chant daus grilhets.

Le chamin rapis diens la comba jusqu'a dos chasta-nheirs pro grands chascun per cuvrir tres maisons. S'i copa pue en dos violet. Un que davala sos los vernats dau riu e l'autre que fai en montant a man gaucha diens las cevenas. Seguero quau d'aqui e sortiguero de l'ombra daus gròs abres.

Sus la chauda, mos iaus foguèran eiborlhats per la plèva de luna que zo banhava tot de sa laitaa. Trauches de luna bleva, los balais e las ronzas que me venian jusqu'au peitru. E los rocheirs dau violet e dau bruàs. La luna plena, qu'es un eiliuce pingat diens la charn de la nuet. Qu'es un eiliuce qu'a arreitat le temps, l'a eipiunat dobe un clòu a tèita d'argent.

Tot le pais es mas que pendoleiras pendolant de tots latz. De cindras brilhantas, pertot... Le temps s'era calhat sos quel eiplouvastre de fèc. Vesiau coma en plen jorn e mon ombra èra neira. Sufia sus neuja.

A quau moment, d'en bas, de sus un abre au ras dau riu... Le chant d'una nuochola eifatèt quela nuet. Botèt son aiga clara sus las alauvas daus grilhets. Faguèt quatre mesuras e se quesèt. Tot le pais l'aià auvit. L'aiàu auvit totas las beitias. Las

LA NUOCHOLA

liures. Le renard diens las fonzas d'eipiunas. Las granolhas diens los golhàs. Tots los autres augiaus. L'aiān pas pogut pas auvir, de tant qu'èra nauta la votz. E pura E doça. Coma qui plora diens un èrme. Tan soleta coma la luna sus le monde endermít.

Coma aiāu la possua, mon còr que barrontava m'empachava d'auvir son resson tuat. M'arreitèro per eicotar. Me cresiau de l'auvir encara. Badavo : si de cops repuava... Repuèt. Coma una votz de femna que gença après l'amor. Le genç davalèt diens mon sang.

Me frachimèt las bolharaas. La nuochola chantava. Tan soleta e tan nua que i aiā quauqua viaa de sens vergonha a s'eichampar diens le voeide de las montanhas davant totas las beitias. Per lhòr criar sa broja o per que dire ? La doçor de la nuet ? O la dolor d'esser soleta ?

Quand se fuguèt quesaa tornar, apeitèro de temps. Sens que repuèsse. Coma quo venia pas, j'onhèro mas mans en fei-clard e bofèro dediens. Diens le pertus entre los dos gròs dets, au-dessos de las onglas. Quò fasia bocha de nuochola. E mon crit s'enautèt. Faguero coma quò quauquas mesuras e me quesero. Plus ren. E pue la votz se tornèt faire auvir de l'abre au ras dau riu. Vergonhosa per començar, e pue mai afortaa. Mon còr batèt. Coma si mon peitrua èra una solaa d'eicossailhas. Ce qu'èra pas de creire s'èra produs. Quand la nuochola s'arreitèt, tornèro prendre ma musica. Pue lhi laissèro la paraula. A me reipondiguèt. E quò contenuèt.

Nos parlavem tots dos. Un còp iela, un còp mi. De fes que i a, un, copant l'autre, chantava dobe ielo. Oà, chantavem ensem. Chascun sa part : iela en naut, mi en bas. Bailavo le tremble a ma votz per'nar diens le briu de la siá. L'òme, la bëitia.

L'enveia me prenguèt de virar dobe iela diens quela nuet. Montèro un pauc plus naut a la viraau dau pialorseir. Bofèro diens mas mans e l'apeitèro. De sus un planço sa votz me resonèt a ras. Montèro encara per m'arreitar sos un perus-martin. L'auviguero. M'aiā seguit. Alèra corriguero sus un chamin de votz. Bofavo un chant de bëitia. Fasiau sonar la grava. Quand la font de la Chauma passa sus le violet, quò fai de golhassons. Lo faguero pintrar. Plus loenh, entre las doas roeiraas i a una tralha tota en èrba e quela lenga es doça sos los pès. La terra que te lica. Chascun pren son plaisir onte zò pòt : de quau temps, ma nuochola eifatava de l'ala los flats clapets dau ciau. Au bachat d'es Boeirai, a la cima dau Cròs de Diu, virèt de temps sus la comba endermia.

Las quauquas maisons d'es Boeirai golavan davant mi. Prenguero las charreiras que lhòr passan au mei. Tot le monde dermiān diens lhors lincious moeisses de suòr. Ben a la cala de las fiures fiolantas que la luna eiverchava. I aiā una botassa que son aiga limprosa s'èra calhàa en argent-viu. Le chamin cor au fond dau cròs diens un gotet per 'nar de l'autre latz onte una linha de sapins decreitava la cima de la montanha coma un fèrre de seita. Filero sus los Pasturiaus. Lhòr crotz se deitachava. Neira sus le fond bleu de las pendoleiras plus loenhitas. A comptar d'aquí, èro sos le cuvert daus sapins e daus pins. Lhòrs branchas fasian sus ma tèita coma un grivèl que sos pertus samenavan de grans de luna.

LO CHASTANHIER,

Un jorn, i a ben de temps d'aquò, lo Bon Diêu avisèt sa créacion e trovèt qu'avia pas estat ben generós per l'Ardescha. La tèrra tenia pas sus las pentas e los Ardèchoès tristes e silencios, de contunha la remontavan daube l'anebèl per eissaiar de far possar un pauc de blat, quauques chòls, quauquas ravaas, mas en van.

Alors, lo Bon Diêu decidèt de lor far un présent e lor bailèt :
LO CHASTANHIER !

Très viste quele aubre s'arrapèt de pertot, dins la moendre falha daus rochiers e totas las pentas fuguèran cuvertas d'aubres. Quelè aubre, lo mai bèl daus aubres a fruts, fuguèt la Providència daus Ardechoès, l'apelèran "l'aubre a pan" que remplacèt lo blat, e mai l'aubre a viande que de las petitas chastanhas nurriguèran lo caion e la polalha.

Los Ardechoès fuguèran sauvats de la fam. Aguèran tant de chanstanhas que poguèran ne'n eichanjar contra de piquèta ! Venguèran barjacaires e risolièrs, falia los auvir chantar e contar de sornètas de totas menas a la veilhaa quand fasián la "rostia". Chau dire que totas la tres chastanhas bevián un còp de piquèta !

Mas lo chastanhier se contentèt pas de nurrir l'òme. Vouguèt èstre son amic.

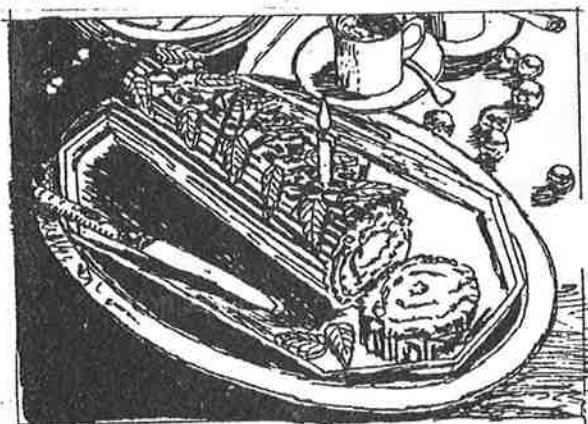
Dessos son ombrà ospitalièra, quant d'òmes sécutats per las guèrras, se pàuseron un moment per tornar prendre alena ? Quant de joinis se promèteran dau temps que dins las branchas los aucèls fasián lor parada ?

De la nurritura a la charpente de la maison, de la chièra au fogau, dau panèir cotèir au tonèl, de la breçòla dau ninet a la caissa dau papet, lo chastanhier fuguèt lo companhon de l'òme de la debuta a la fin.

Encuèi, la montanha es desertaa per los joinis e se dis que los vielhs chastanhièrs son tristes e merissan quand merissan los vielhs paisans.

Benlèu ben que sièm un pauc engrats envèrs l'aubre que sauvèt nòstres ancians de la famina. Alors, per Chalendas, tornem bailar una plaça d'onor a las chastanhas e, per sur a la prima... los vielhs chastanhièrs RESPELIRAN !

L.R.

BUCHA DE CHALENDAS

(sens cuèisson)

Per 8 a 10 personas chau :

- 750 gramas de purèia de chastanhas (1 quilo e dimi de chastanhas freschas environ)
- 125 gramas de burre
- 125 gramas de chocolat de pastisseria.
- 125 gramas de sucre glaç
- 1 tassa de vermicèles de chocolat.

Biais de faire paja 9

. Espelar las chastanhas (daube un cotèl far un'entalha circulari, botar dins un panèir per cuèisson a la vapor, plonjar dins d'aiga bolhanta leugièrament salaa pendent quauquas minutias. Dès que las pèls s'escartan per laissar apareisser lo frut, tirar lo panèir de l'ola e destachar las doas pèls d'un cop).

. Passar las chastanhas a la molinèta (grilha fina).

. Cassar lo chocolat en tròcilihons, los botar dins una petita caceròla daubé 2 culhièras d'aiga. Far fondre au banh maria en virant daube un culhièr de boës per obténer una pasta perfeitament lissa.

. Chaufar un bol i metre lo burre copat en petits morcèus, travalhar daube un culhièr de boës per que torna en crèma.

. Ajotar a la purèia de chastanhas, lo sucre, lo burre en crèma, lo chocolat fondu.

. Batre vigorosament 'questa mes-cladissa per la rendre lissa e leugièra.

. Estalar sur la taula una fuèlha de papièr d'alumini. Versar per dessus la pasta, li bailar la forma d'un rodèl. Rolar sarrat daube lo papièr d'alumini. Metre au refregidor juscas lo lendeman.

. Garar lo papièr, copar los estrèms dau rodèl per biais. Daube una forchète far de raiaduras irrégulièras per que sembla a un'esclapa de boës. Saupoudrar de vermicèles de chocolat.

. Completar la décoration a vòstra guisa e servir accompanhaa de crèma anglesa o de crèma batuá o d'un coladis de fruts roges si ne'n avetz dins vòstre congelator.

Lucèta ROCHIER

VISITA ÈS LORDA

Dins las PIRENÈIAS, i aviá un petit vilage que s'apelava "LORDA". I demorava una filheta qu'aidava sos parents coma totas las petitas païsanas d'aquelo temps. Fasia la bergeira. Anava gardar son tropelon de feias. Qu'éra la BERNADETA.

Depue que veguèt la Senta Vierja, es venguá Senta e lo vilajon es vengut una vilassa granda e clafia d'arapa-colhons e de monde : n'i a que venon daube l'espèr e d'autris en curiós. Venon d'èss la tèrra entièra. L'òm auvis totas las lengas. Las plancardas, la afichas, las encscriptions son en Inglès, Espanhòl, Alemands, Italians, Portuguès... e Francès, pardi !

Mas dau temps de Bernadèta, quina lenga s'avissiá ès LORDA ? E non ! pas lo Francès. Bernadèta parlava patoès. Parlava lo Bearnès qu'es d'Occitan coma nòstra lenga dau Vivarès.

Si voletz esser comprès per quauqu'un vos fau parlar sa lenga. Que creietz qu'a fait la Senta Vierja ?

La Senta Vierja a parlat Bearnès. La Senta Vierja a parlat patoès.

Sas paraulas son eicritas dessus la statua dins la grota : "Que soy èra immaculata coundceptiou." (En grafia francèsa). Ès nosautris la Senta Vierja auriá dit : "Sio l'immaculada concepcion."

Zò fau dire : la Senta Vierja parla patoès. Per que nosautris auriém vergonha ?

Marc NOALHA.

LOS DOS COFLAIRES E LO DIABLE

JANDON amava bien retrovar son còpen le POLON, la diumenja, a la sortiá de la grand-messa, a la CHAPELA-SOS-RÓCHAPAURA. E ne'n profitavan tots dos per far la viraas daus cafès. Quand èran eimodats, eissublavan de rintrar ès lhurs maisons e quò durava de còps tot le jorn. La nut los trovava encara atablats davant lhurs pintas.

Mas veiquiá qu'un veipre onte avián begut un tantsepè trop e qu'avian près le chamin de lhurs maisons, arrivant a la croeisaa daus chaminons, se diguèran bon-soar. Chacun prenguèt la direcccion d'ès ilo.

Quand aguèt fait quauques pas, JANDON veguèt un chin que venia aube ilo. Se baissèt per li faire una caressa, mas sa man tochava ren, veia qu'una ombra. JANDON avia paur, se sentiá copable de rintrar si tard e diguèt a l'ombra :

- Qu'es pas ieu que ne'n sio la causa. Vai-t'en veire POLON.

E veguèt lo chin s'eilonhar.

De son costat, POLON, que fasiá son chamin tant bien que mau, veguèt arrivar un chin que li passèt entre las chambas e, sens le tochar, le faguèt barrunlar. Aguèt que le tems de veire l'ombra que se'n anava. Poviá pas se relevar, se trainèt coma poeguèt per s'arrapar aus rochiers e se pingar dreit. E rintrèt ès ilo.

La diumenja d'après, quand los dos amics se veguèran, se contèran lhurs avanturas. An jamai sauput le fin mòt de l'istoara. Mas ieles son surs qu'aquelo chin, o son ombra, qu'era surament le diable.

(Istoara vraia contaa per Léon FLEURY, sovenirs de son enfança).

Marguerite GRANGER.

LO RASTEL

Lo paire FUSTIER de vès SARRAS avia qu'una petita granja e dos garçons. Alòrs, lo mai joine, lo Charlon, s'enanèt vès PARIS per far lo postièr.

Quand revenguèt, parlava francès e ponchut ! Un jorn diguèt a son paire :

- *Dis donc papa, comment s'appelle cet outil ?*
- De que dises ? Qunt otile ?
- *Celui-ci, que je touche avec mon pied.*
- (Botèt son pè sus lo coen dau rastel, lo manche venguèt lo pichar en plen morre).
- *Puten de rastel !*
- Te ne'n sovena, iara, dau nom de "cet outil" ? Faguèt lo paire FUSTIER.

ISTORIETA

Lo GUSTON aiá lo nas roge coma una tomata.

Un jorn a taula son garçon li demandèt perque.

"Es la fautà de la bisa. Puèi, aquò te regarda pas. Minja, quesa-te e fai me passar lo litre de vin."

Alòrs la maire diguèt au garçon :

"Baila la "bisa" a ton paire."

E fiulavo totjorn. Seguit de la nuochola que reipondia de loenh en loenh. Ero trempe de chaud, Chamisa a torcer, de golhás sos los braçes e diens l'eichina un riu. Mi mai volavo. Fiole de te savo pas quē. La viraau dau Miron. Quò fai coma una clara. Ero combla de luna que pintrava a l'entorn en eichampant d'alauvas sus las plantas. Coma per i botar le fèc. Fasia correr l'eileitriticat diens los nèrvs e las èrbas. Quò belheirava. Tot èra venut songe.

Las nuets de luna plena, tomban las boeinias entre los òmes e las bëtias. Tot i pòt arrivar. A pròva quel augèl que me parlava de l'amor. Qu'anavo veire encara ? Seriáu pas eitat eitonat de veire au métan dau violet una renuiá de lapins pingats tot en rond sur lhòrs cuòu.

Au pè d'au Chirat Blanc le chamin fai la forcha. D'un latz a dreita, fila en eibiais vers Comba Neira au-dessus d'es Sant-Júlia. Quand auviguero la nuochola que sa votz veniá de man gaucha, d'elai montero. Me retroviero sus la creita diens le metan d'una petita clara. Se pinga lai la vièlha crotz de boeis que lhi disan dau Suc. Un violet fila en naut e passa una autra crotz. Quela de Barri. Davant de rapir sus le Chirat Blanc. Quant de còps l'aiá fait quau violet ! Mas de jorn....

Iewra marchavo a l'ombra. De temps en temps a travèrs las branças de pin plovián de flamas en eiflancha. Sus ma gaucha a mos pès, la valaa de Sant-Simfloria pregonda coma un cròs. Granda coma un païs. La barravan le Chirat Blanc e plus loenh darreir mi le Suc daus Vents. Tot quo' neiat de luna. La crotz de Barri. Fau laissar le violet que davala la crèita vers las Sanholas. Montar a dreita entremei los ampeirs. Quauquas jaunaas, quauquas ropas, pas mieus. La pendoleira es deicuvèrta. Au rocheir de la cima. La nuochola chantava. Quand lai montero, i èra plus. S'èra botaa un pauc plus bas sus un faïard.

Faguero daus iaus le torn daus païs. M'assetèro. L'augèl chantava. Un còp de quí, un pauc d'elai, en me virant autorn. Auviau sas alas que batian. L'èr sentia le chaud e las èrbas de la montanya e la peire sentia le siupre. Auriáu vòugut aver ditz iaus de tant que qu'èra genti. N'en aiáu mas que dos, mas lais èrem dos còrs. Un d'òme, l'autre de bëtia, pue que de femna i aiá gis. Entenimens, qu'es coma aquò que mi vesiau las viaas. E quò me sufisia per pas plànher d'èsser solet. Que sèrv de viure ? Benliau a fondre nòstre charn, diens una nuet dau monde onte sos la luna chanta una nuochola.

La criqueta d'au jor me revelhèt agromelat sus le rocheir. La linha jauna au ciau levant me prometava un jor novèl... M'eitiro, me freto la pèl eigrasha per la peira onte m'èro jagut. Le monde es nòve. La luna se vei plus. Davalo vers los òmes.

Jean-Claude FORET.

VOCABULARI :

- Traluchar = correr per pesseleiras = courir à droite et à gauche.
- S'eicotialar = se faufile
- Belheirar = pétiller, étinceler
- Tanchosa = noueuse
- Pilha = résine
- Mantias = poumons
- Repuar = recommencer
- Plango = jeune peuplier (Vocance)
- Jaunaa = touffe de rejets
- Ropa = grand arbre sec.
- Erme = désert, landes
- Sùfia = suie
- Flat = souffle
- Solaa d'eicossalhas = aire de battage
- Fiures fiolantas = fièvres énivrantés.

DE BON MATIN

A l'aise

De bon matin, je me prends je me lève,
A la chasse je suis allé,
A la chasse de la bécasse,
Dedans le bois.
J'ai rencontré une bergère
Qui dormait là.

De bon matin, je me prends, je me lève,
A la chasse je suis allé,
A la chasse de la bécasse,
Dedans le bois.
J'ai rencontré une bergère
Qui dormait là.

- Oh! dites-moi, mon aimable bergère,
Ne voudriez-vous pas de berger?
- Non, non! me répondit la belle,
Je n'en veux point.
De berger dans ma bergerie,
N'ai que mon chien!

- Mais votre chien, mon aimable bergère
Votre chien c'n'est pas un amant.
- Retirez-vous de ma prairie,
O vieux grognard!
Vous n'êtes qu'un trompeur de filles,
Un babillard!

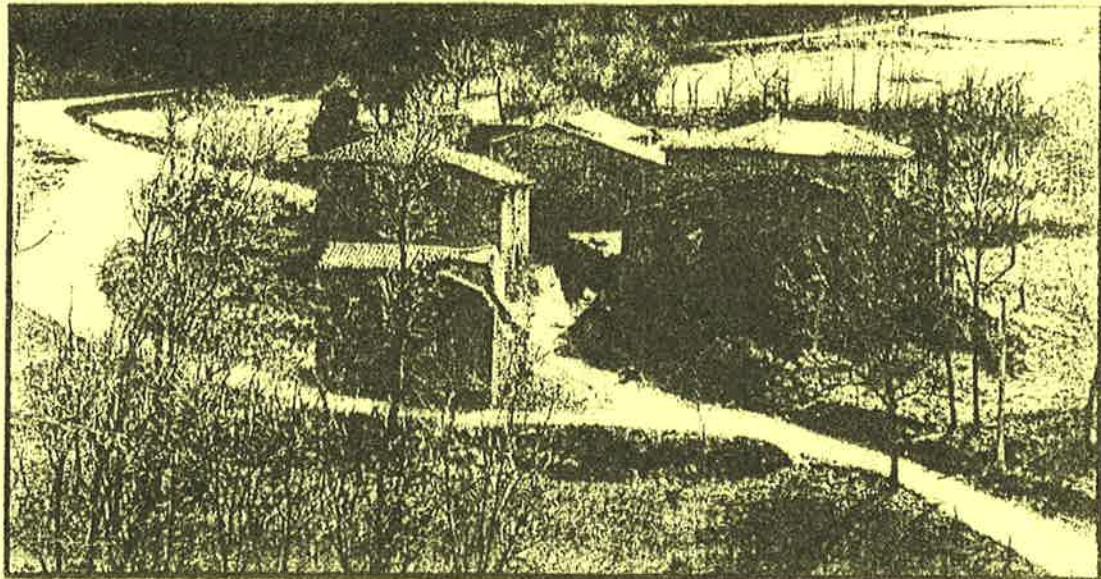
- Pour babillard, mon aimable bergère,
Babillard je ne le suis pas.
J'ai fait la cour à plusieurs belles,
La nuit, le jour,
Et sans aucune tromperie
Dedans l'amour!

J'en ai tant fait que je n'en veux plus faire!
J'ai d'l'argent pour passer mon temps.
J'irai passer toute ma vie
Au cabaret
En buvant du petit vin rouge
Et du clairet!

Fonds Forot-Carlat

Mis en forme par Joannès Dufaud

ENCARA DE CHANÇONS !

La filha a la montanha, Louison, La Bèla Marion e lo Popon, Jan Janon e les Scieurs de long ... et bien d'autres vous attendent dans la Cassette n° 2 des CHANTEURS DU HAUT-VIVARAIS co-produite avec le Centre des Musiques Traditionnelles RHONE-ALPES.

La Cassette, avec livret à l'intérieur d'un coffret transparent (14 X 11 cm), vous est proposée au prix de lancement de 80,00 F. (jusqu'au 15/01/93. + (10,00 F de port après cette date 90,00 F (

BON DE COMMANDE

NOM : Prénom :

Adresse

Commande : exemplaire (s) de la cassette

Soit : X 90,00 F ou (100,00 F) TOTAL F

(Chèques à l'ordre de "PARLAREM EN VIVARES")

Commander à G. BETTON - Le Petit Avanon - 07370 OZON.